

TARİH: 30.9.1982 Perşembe

"TKP'nin SESİ": GÜNLÜK YAYININ PROGRAMI

Haberler:

Yazan: N./Al. Spikerler: Nec./De.

1. Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs sendikalarının ortak bildirisi
2. yayınlandı
3. Amerika Akdeniz'deki askersel varlığını artırıyor
4. Cunta anayasasına tepkiler sürüyor
5. Tafaoglu, enaz ücretin vergi dışı tutulmayacağını açıkladı
6. Menteş, hapisanelerin yetersiz olduğunu ileri sürerek daha 40 cezaevine gereksinim duyduklarını söyledi.
7. İngiliz İP'nin kongresinde, Türkiye'deki askersel diktatörlüğün baskı ve terörü kınandı
8. 220 bin tasarruf sahibini dolandıran banker Kastelli'nin 16 Ekim'de mahkeme önüne çıkarılacağı bildiriliyor
9. Brejnev, K.Fomfihan'ı kabul etti
10. Suriye Savunma Bakanı, İsrail'in Lübnan'a karşı saldırısının Tel-Aviv ile Vaşington tarafından çok önceden hazırlanmış bir plânın sonucu olduğunu söyledi
11. İsrail askerleri toplama kamplarına doldurdıkları Filistinliler üzerine ateş açtı
12. Federal Almanya Sendikalar Birliği, yeni koalisyon kurmaya çalışan partilerin öngördüğü ekonomik ve sosyal politikayı eleştirdi

Kısa dünya haberleri

Y O R U M:

Yazan: Öm.

Spiker: Öm.

Başlığı: Üçlü toplantı

Konusu: DİSK, ESAK, PEO sendikalarının toplantısı üzerine

Y A Z I L A R :

Yazan: Şer. Spiker: D./Öm./ Nec.

1. Başlığı: Ermenistan SSC'ni tanıtıyoruz (1.)

konusu:

2. Başlığı:

konusu:

3. Başlığı:

konusu:

Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs sendikalarının ortak bildirisi yayınlandı.

DİSK,
Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Yunanistan Sendikalar Merkezi-ESAK, ve Kıbrıs Sendikalar Birliği-PEO, Lefkoşede ortak bir toplantı yaptılar. Toplantıdan sonra, ele alınan konular ve uluslararası durum üstüne ortak bir Bildiri yayınlandı. DİSK, ESAK ve PEO'nun ortak Bildirisinde, Yakın-Doğuda bugünkü gergin durumun, bölgedeki egemenliğini yeniden ele geçirmeye çalışan Amerikan emperyalizminin uyguladığı politikanın bir sonucu olduğu belirtiliyor. Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs sendikalarının ortak bildirisinde ayrıca, Tel-Aviv siyonist yönetiminin Filistin halkı üzerinde uyguladığı soykırımlar kesinlikle kınanıyor ve İsrailin saldırı birliklerini Lübnandan derhal geri çekmesi isteniyor.

Birleşik Amerika Akdeniz'deki askersel varlığını artırıyor.

Birleşik Amerika Savunma Bakanlığı-Pentagonun yaptığı açıklamaya göre,Amerika Birleşik Devletleri Akdeniz'deki askersel gücünü artırıyor.Pentagonun kararı üzerine,İngilterenin Portsmouth askersel limanında bulunan Amerikan uçak gemisi"Amerika" ile ona rafakat eden 5 savaş gemisi daha,Akdenize doğru harekete geçti.Ayrıca,NATO'nun İskandinavdaki"Bold Gard"adlı manevralarına katılan 1000 kişilik bir Amerikan deniz piyade birliği,çıkartma gemileri ve "İnçin"adlı helikopter gemisiyle,Akdenize doğru yola çıktılar.Bilindiği gibi, Birleşik Amerikanın,başında"İndependens"adlı uçak gemisinin bulunduğu bir deniz filosu,Akdenizde sefer halinde.

Pentagonun,Akdenizdeki askersel gücünü artırması,ülkemizde ve öteki Akdeniz ülkelerinde ilerici kamuoyunca tepkiyle karşılanıyor.

Cunta Anayasasına tepkiler sürüyor

--- Kurban Bayramının son gününde Ankara ve İstanbul'da yayınlanan bayram gazetelerinde, Cunta Anayasasını çeşitli yönlerden eleştiren yazı ve açıklamalar gene önemli bir yer tutuyor. İstanbul Bayram Gazetesi'nin 30 Eylül Günlü sayısında, "Sendikacıların Anayasa konusundaki görüşleri" başlığı altında, İstanbul'daki sendika yetkililerinin açıklamalarına yer veriliyor. Açıklamaların tümünde, toplu pazarlık-toplu sözleşme ve grev hakkının Anayasa tasarısında ciddi ölçülerde zedelendiği belirtiliyor ve sendikaların işlevsiz hale getirilmek istendiği vurgulanıyor.

"İstanbul Bayram" gazetesinde ayrıca, Gazeteciler Cemiyeti genel sekreteri ve Danışma Meclisi üyesi Mustafa Yücel'in, "Anayasa ve Basın" başlıklı bir yazısı yer alıyor. Yazıda özetle şöyle deniyor:

--"Anayasanın Basınla ilgili bölümünde, basına ceza niteliğinde bazı hükümler yer alıyor. Bu yerinde değildir ve Türk basını bunu hak etmemiştir. Anayasa tasarısının 28. maddesiyle getirilen tedbirler, ayrıca gazete ve diğer basın-yayın organlarının dağıtımından evvel toplatılması hükmü sansürün ta kendisidir. Diğer taraftan, Anayasa tasarısında, dağıtımı önliyecek hususlar açıkça belirtilmediğinden, her hangi bir basını beğenmeyen iktidarlarca bu durum kütüye kullanılabilir. Ekonomik çöküntüye uğratılabilir..."

D. — Kafaoglu, asgari ücretin vergi dışı tutulmayacağını
açıkladı

Cunta hükümetinin maliye bakanı Adnan Baser Kafaoglu, İstanbul Bayram gazetesinde yayınlanan bir demecinde, asgari ücretin vergi dışı tutulması yönündeki isteklere karşı çıktı. Ekonomik sıkıntıların daha birkaç yıl süreceğini ^{söyleyen} ~~itiraf eden~~ Kafaoglu, kur farkı ve benzer nedenlerle zor durumda kalan firma ve şirketlerin kurtarılacağını, bunlara devletçe destek sağlanacağını açıklarken, milyonlarca işçiyi ilgilendiren asgari ücretin arttırılması ve vergi dışı tutulması isteklerine açıkça karşı çıktı. "Maliye Bakanı Kafaoglu, açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunan yüzbinlerce işçi ailesiyle alay edercesine, "asgari ücretin vergi dışı tutulması hem vergi adaletine, hem de sosyal adalete aykırı bir tutum olur" diye konuştu.

Cuntanın Adalet bakanı Menteş hapisanelerin yetersiz olduğunu ileri sürerek daha 40 cezaevinin^e gereksinim duyduklarını söyledi

Cunta hükümetinin Adalet bakanı Cevdet Menteş, düzenlediği bir basın toplantısında, Türkiyedeki sivil ceza ve tutukevlerinde halen 31 bin 719'u tutuklu, 46 bin 17'nin de hükümlü olmak üzere toplam 77 bin 736 kişi bulunduğunu açıkladı. ~~Wentley~~, Askeri ceza ve tutuk-
evlerinde tutulanların bu sayıya dahil olmadığını da kaydeden^m enteş, Türkiyedeki sivil ceza infaz evlerinin kapasitelerinin ise 64 bin 500 kişilik olduğunu belirterek şöyle konuştu:

---"Türkiyedeki mevcut sivil cezaevleri, giderek artan ihtiyaçlara cevap verememektedir. 1982 yılı içinde kurulmasını ve açılmasını ~~pa~~ planladığımız yeni cezaevlerinden ancak 9'unu hizmete açabildik.

2

Kuruluş halindeki daha birkaç cezaevinin yıl sonuna kadar açılması için gereken çabayı gösteriyoruz. Gelecek yıl için yaklaşık 40 cezaevinin hizmete açılması gerekiyor. Bunlar için 1983 mali yılı bütçesinde gerekli düzeydeki harcamalar öngörülmüştür..."

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İngiliz İşçi Partisi'nin kongresinde Türkiyedeki askersel diktatörlüğün baskı ve terörü kınandı

Muhalefetteki İngiliz İşçi Partisi'nin Blekpul'de yapılan yıllık ulusal Kongresinde sözalan birçok delege, Türkiyedeki cunta rejimini sert bir şekilde eleştirdi, askersel diktatörlüğün baskı ve terörünü kınadı. İngiliz İşçi Partisi'nin, ulusal Kongresinde onaylanan eylem programında, Türkiye ile ilgili bölümünde, Türkiyedeki askersel cuntanın tüm siyasi partileri ve sendikaları yasaklamasıw sert bir dille kınanıyor. İşçi Partisi iktidara geldiğinde cunta rejimine her türlü yardımı keseceği vurgulanıyor. Ayrıca, DİSK yöneticilerinin idam cezası tehdidiyle yargılanmaları, Türkiye Barış Derneği yöneticilerine yapılan basıkılar ve barış savaşçılarının 30 yıla varan hapis cezaları istemiyle yargılanmaları kınanıyor.

9
İngiliz İşçi Partisi'nin yıllık ulusal kongresinde Türkiyedeki askersel diktatörlüğü eleştirenler arasında İngiliz Televizyon ve Teknisyenleri Sinema ~~ve Teknisyenleri~~ Sendikası başkanı Elin Sapır da bulunuyor. Elin Sapır, konuşmasında Şili, El Salvador faşist cuntalarıyla birlikte Türkiye'deki askersel diktatörlüğü de sert bir şekilde kınayarak, cuntanın iki yıldır uyguladığı baskı ve terörünü protesto etti. ~~ve~~ Türkiye'de askersel diktatörlüğe karşı olan tüm güçlerler dayanışmanın güçlendirilmesi çağrısında bulundu.

"atırlanacağı üzere, İngiliz İşçi Partisinin Kongresinde ~~ve daha~~ ~~www~~ çerçevesinde daha önce düzenlenen bir dayanışma toplantısında İngiliz İşçi Partisi sayısalı Sten Livins, İtfaiyeciler Sendikası başkanı ve ayrıca Avrupa Parlamentosu üyesi ~~www~~ Arnt Toms da cuntanın baskı, terör ve zorbalığını kınayan, cunta Anayasasını eleştiren konuşmalar yapmışlardı.

---İngiltere İşçi Partisinin 81.yıllık kongresinde ayrıca, NATO'nun Brüksel kararları uyarınca İngiltereye Pörşing/²ve Kruys Misayl tipinden yeni nükleer füzeler yerleştirilmesine karşı çıkılan bir belge, ~~işbirliğiyle~~ onaylandı. Belgede, İngiltere topraklarına Amerikan ve İngiliz yapısı her çeşit nükleer silah yerleştirilmesine karşı çıkılıyor, İngiliz topraklarında veya karasularında tüm nükleer üslerin kaldırılması isteniyor. Etkipuldaki kongrenin kabul ettiği bu belgede ayrıca, partinin ulusal yürütme komitesi, bu amaçlar uğrunda, ülkedeki barış hareketiyle sıkı bir işbirliği yapmakla görevlendiriliyor. Söz konusu belge, ^{bu belgenin} oyların üçte ikisi gibi bir çoğunlukla kabul edildiği için, parti programına alınıyor.

2. —

220 bin tasarruf sahibini dolandıran banker Kastelli'nin
16 Ekim'de mahkeme önüne çıkarılacağı bildiriliyor

Yüksek ~~vahiz~~ faiz oranı vadederek yaklaşık 220 bin tasarruf
sahibini dolandırdıktan sonra, iflas ettiğini ileri sürerek bir
süre önce İsviçreye kaçan, oradan da Tunusa geçen banker Kastelli
adını kullan Cevher Özden, Çarşamba gecesi Türkiye'ye getirilerek
cezaevine konuldu. Önümüzdeki hafta sorgusuna başlanacağı bildirilen
~~vahiz~~ banker Kastelli'nin, İsviçre'de bulunduğu sıralarda yaptığı
açıklamalarının gerçeklik kazanması durumunda, sermaye çevreleri
ve tekeller arasında büyük dalgalanmalar olacağına işaret ediyor.
Yetkililer, Banker Kastelli adını kullanan Cevher Özden'in 16 Ekim
günü mahkeme önüne çıkarılabileceğini belirtiyorlar.

Brejnev, Kayson Fomfian'ı kabul etti.

SBKP Genel Sekreteri ve devlet başkanı Brejnev, Laos Devrimci Halk Partisi genel sekreteri ve başbakan Kayson Fomfianı kabul etti. Moskova'da yapılan ilk görüşmede, iki ülke arasındaki işbirliği ilişkilerinin yanı sıra, kimi önemli uluslararası sorunlar üzerinde de duruldu. Brejnev, Sovyetler Birliği'nin bundan böyle de Laos halkına yardım edeceğini, Laos Devrimci Halk Partisinin 3. Kongresinde saptanan ödevlerin üstesinden gelebilmesi için kendisine etkin destek sağlayacağını söyledi. Sovyet ve Laos devlet yöneticileri, bugünkü gergin uluslararası durumun başta gelen sorumlusunun, emperyalizmin ve en başta Amerikan emperyalizminin saldırgan politikası olduğu konusundaki görüş birliklerini dile getirdiler. Brejnevle Fomfian, uluslararası alanda yapıyarak yaratılan gerginliklerin ortadan kaldırılabil-

ceğini ve kaldırılması gerektiğini belirttiler ve burada, savaş teh-
 maya,
 likesini azaltma ve karşılıklı güven önlemlerini genişletme ve nükleer silahları azaltmaya yönelik girişimlerin çok büyük önem taşıdığını vurguladılar.

Laos başbakanı, Laos halkı ve yönetiminin, Sovyetler Birliğince uygulanan yapıcı dış politika ^{ya} yüksek değer biçtiğini ve Sovyet yönetiminin, önce nükleer silah kullanmama yönünde tek yanlı yükümlülük üzerine alması gibi barışçı girişimlerini içtenlikle desteklediğini bildirdi.

Leonid Brejnev ile Kayson Fomfian, Yakın-Doğuda kalıcı ve adil bir çözümden yana olduklarını açıklayarak, İsrailin ABD'den gördüğü destekle uyguladığı kırımları kınadılar. Fomfian, S. Birliğin Y-Doğuyle ilgili 6. maddelik barış önerisini desteklediklerini açıkladı.

3
P:— Suriye Savunma Bakanı, İsrailin Lübnana karşı saldırısının Tel-Aviv ile Vaşington tarafından çok önceden hazırlanmış bir planın sonucu olduğunu söyledi.

Suriye Savunma Bakanı Mustafa Tılas, Lübnandaki Suriye güvenlik gücünden bir birliğin önünde yaptığı konuşmada, İsrailin Lübnana karşı sürdürmekte olduğu saldırının, Tel-Aviv ile Vaşingtonun daha çok önceden, ortaklaşa hazırladıkları bir planın sonucu olduğunu belirtti. Suriye dışişleri bakanı özetle şöyle dedi:

M. ---"Bu saldırının amacı, Lübnanı işgal edip Filistinli özgürlük savaşçılarını ve Arap güvenlik gücünü buradan uzaklaştırmaktır. Bu planın uygulanması, ancak ABD'nin İsrail saldırganına sağladığı geniş çaptaki askersel, politik ve ekonomik destekle olanaklı olmuştur..."

P.

Abu Valid toprağa verildi. Cenazesi, anti-emperyalist gösteriye dönüştü.

Filistin Kurtuluş Örgütü yöneticilerinden Abu Valid, Şam'da yapılan büyük bir cenaze töreniyle, toprağa verildi. İsraili siyonist canilerin arkadan kurşunlayarak alçakça öldürdüğü Abu Valid, FKÖ üyesi El Fetih örgütünün MK üyesi ve en yetenekli askersel uzmanlarından biriydi. FKÖ Başkanı Yaser Arafatın da hazır bulunduğu cenaze törenine yüzbinler katıldı. Abu Validin cenaze töreni, İsrailin kırımlarının kınandığı ve ABD'nin Yakın-Doğu politikasının protesto edildiği anti-emperyalist bir gösteriye dönüştü.

İsrail askerleri toplama kamplarına doldurdukları Filistinliler üzerine ates açtı.

Tel-Aviv siyonist birliklerinin işgalindeki güney Lübnanda, Anzar kenti yakınlarında ^{kurulan} ~~kurdukları~~ toplama kampında İsrail askerleri kamptaki Filistinli tutukluların üzerine ateş açtı. Açılan ateş sonucunda 8 Filistinli ağır yaralandı. Bilindiği gibi, Anzar toplama kampında İsrail yönetimi binlerce Filistinliyi tutsak etmiş bulunuyor.

Federal

17

Batı Almanya Sendikalar Birliği, yeni koalisyon kurmaya çalışan partilerin öngördüğü ekonomik ve sosyal politikayı eleştirdi.

Federal Almanya Sendikalar Birliği-DGB, bir Açıklama yaparak, Straus, Kohl ve Gençlerin partileri CSU/CDU ve FDP'nin salı günü verdikleri ~~yeni~~ koalisyon sözleşmesiyle ilgili belgede yer alan, ekonomik ve sosyal politika doğrultusunu sert bir şekilde eleştirdi. DGB, bu doğrultunun uygulanması halinde, işsizler, emekliler, hastalar, kiracılar, yardıma muhtaç tüm katmanlar ve dar gelirli emekçilerin üzerine yeni ağır yükler getirileceğini belirterek, bunun önlenmesi için sendikaların tüm uygun yöntemlere başvuracağını vurguluyor.

Kısa dünya haberleri: Dünya Sendikalar Federasyonu Bürosunun 28. ~~xxxxx~~ toplantısı, Pragta çalışmalarına başladı. Toplantıda, DSF'nin Havanada yapılan 10. Kongresinde kabul edilen "Sendikalar ve 80'li yılların görevleri" başlıklı ana belgenin gerçekleştirilmesi ve 1983 yılında gerçekleştirilecek eylemlerle ilgili sorunlar görüşülüyor. DSF' Bürosunun, barış ve silahsızlanma konusunda olağanüstü bir oturum yapacağı bildiriliyor.

----Avrupada orta menzilli nükleer silahların sınırlandırılması ve azaltılması konusunda, bundan iki ay önce ara verilen Sovyet-Amerikan görüşmeleri Cenevrede yeniden başladı.

----S. Birliği dışişleri bakanı Gromiko, BM 37. genel kurulu çerçevesinde, Birleşik Amerika ve İngiltere dışişleri bakanlarıyla birer görüşme yaptı.

TKP'nin SESİ

yorum

29.9.1982.ÖM

ÜÇLÜ TOPLANTI

Haber bültenimizde de duyurduğumuz gibi D.D., Lefkoşede Kıbrıs Genel Sendikal Birliği, Yunan Sendikalar Merkezi ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK temsilcileri arasında bir toplantı yapıldı. Bölge sorunlarının ele alındığı bu toplantıda, üç komşu ülkenin kardeş işçi örgütleri, Orta Doğu'daki gergin durumun, ABD emperyalizminin bölgede yeni konumlar elde etme politikasının bir sonucu olduğunu vurguladılar. İsrail siyonistlerinin Lübnanda işledikleri barbarlıkları kınadılar, işgal birliklerinin Lübnandan derhal çekilmesini istediler.

Üç komşu ülkenin kardeş işçi temsilcilerinin biraraya gelerek

bölgenin can alıcı sorunları üstüne görüş değiş tokuşunda bulunması, ortak kararlar alması barışın ve güvenliğin sağlanmasında işçi sınıfının öncülük rolünü bir kez daha somutluyor. Bilindiği gibi, Dünya Sendikalar Federasyonunun Şubat 1982 'de Havanada yapılan 10. Kongresinde, sendikal hareketin barış hareketinin güçlü bir ögesi olduğu vurgulandı, barış hareketiyle sendikal hareketin birbirine daha sıkı bağlanması zorunluluğu dile getirildi. İşte Lefkoşedeki üçlü toplantı, bu yönde atılmış güçlü bir adımdır. Bu toplantı, ABD emperyalizminin baskı ve şantajlarının arttığı, savaş alevlerinin tehlikeli boyutlar aldığı bir dönemde bölgede güçlü bir barış hareketinin yaratılmasında işçi hareketi içinde birliğin ve eşgüdümlü eylemlerin sağlanması bakımından da önemlidir. Özellikle bu alandaki çalışmaları yoğunlaştırmak ,bölgede güçlü bir barış hareketi yaratmak, ^{in güvenliği} ülkemiz açısından, Türkiye işçi sınıfının

sendikal birliği açısından önem taşıyor. Çünkü, ancak güçlü bir barış hareketiyle ABD emperyalizminin ülkemiz ve bölge halkları üzerindeki karanlık planları boşa çıkarılabilir, Orta Doğu gerginlik aracı olmaktan kurtulabilir, Akdeniz bölgesi nükleer silahlardan arındırılmış bir barış ve dostluk bölgesi haline getirilebilir. Öte yandan, ancak barışın ve yumuşamanın hüküm sürdüğü koşullarda işçi ve emekçiler iş, ekme, sosyal güvenlik gibi temel hakları güçlü bir biçimde savunabilirler. Cuntacı generaller bunları iyi bildikleri için işçi ve sendikal hareketi süngü gücüyle bastırmışlar, her türlü eylemi yasaklamışlar, bölgemizde barış, komşularımızla iyi ilişkiler isteyen sendikacıları, barış savaşçılarını zindanlara atmışlardır. Cuntacılar, işçi sınıfının, halkımızın Filistin halkıyla somut dayanışmasına bile izin vermiyorlar. Halkımızın İsrail işgalcilerine, bunların arkasında duran ABD emperyalistlerine duydukları kin ve

Orta Doğuda güvenliğin sağlanmasından yanayız diye sözler eden cuntacı generaller,NATO'nun Orta Doğuya yayılması girişimlerine araç oluyorlar.Akdenizde ~~xxx~~ yapılmakta olan kışkırtma NATO manevraları,bunun somut bir örneğidir.Bu manevralara Türkiyede katılıyor.Açıkça belirtmek gerekse,bu manevralarla ~~ixix~~ iki ana amaç güdüyor: Birincisi,Lübnan'da kanlı kırımlar uygulayan İsraille doğrudan

destek sağlamak, Orta Doğu'da adaletli bir barış isteyen ilerici
 arap ülkelerine, bölgedeki ulusal kurtuluş hareketlerine gözdağı
 vermek. İkincisi, Türkiye'de ^{'yi HSK'nın sosyalist ilkelere göre ve sosyal} ~~xxx cuntasının hazırladığı baskıcı Anayasa~~
^{politikası daha etkin alet etmek.} ~~ya karşı çıkan muhalefeti korkutmak, ~~xxxxxx~~ halkın referandum~~
~~hayır oylarını etkilemektir.~~ Ayrıca Yunanistandaki olumlu gelişmele-
 ri engellemek, bu ülkeyi NATO'nun silahlanma politikasını yoğun bir
 biçimde desteklemeye ve Balkanlarda nükleer silahlardan arındırıl-
 mış bölge kurulması girişimlerinden kaçışmaya zorlamak ^{istiyorlar.}
 NATO elebaşılarının Atinaya sıklaştıran gezileri, bu amaçlara hizmet
 ediyor. ~~NATOxxxxxxKronu, NATOxxxxxx~~

İşte bu koşullarda bölgede işçi hareketinin, ilerici-demokratik

güçlerin barış ve yumuşama temelinde birliğinin önemi ~~ixi~~ yiye
 Barış ve yumuşamanın sürmesi için oluşturulacak güçlü ~~bir~~
 kanıtlanıyor. ~~xxxxxx~~ birlik, ülkemizde işçi ve emekçilere karşı
 baskı ve terörü aralıksız sürdüren cuntanın ~~geriletilmesi~~ ve zayıf-
 latılması savaşı önünde yeni olanaklar doğracaktır, ^{inşaat}

emperyalizme bağlılık kılan NATO'ya karşı savaş olanaklarına ~~erkecektir~~

30-9-1982 Şerif

TKP'nin Sesi

Konu: 60. Yılında Sovyetler Birliği Cumhuriyetlerinden Ermenistan

I. BÖLÜM

BÜYÜK KOMŞUMUZUN EN KÜÇÜK CUMHURİYETİ.

/- Erzurum'dan Doğubeyazıt'a giderken yolcuların çoğu yeni yolu tercih eder. Bu yol Horasan, Karakurt, Kağızman, Tuzluca, Iğdır üzerinden yolcuları Doğubeyazıt'a ulaştırır. Bu yolun ilginç bir yanı var mıdır ki? Yoldan geçenler bilir. Ama kuşkusuz hüfusunuzun çoğunluğu oralara gitmemiştir. Gidememiştir. Bunun için yoldaki ilginçliği biz söyleyelim. Yolun Tuzlucadan, Iğdır ovasını aşıp, Ağrı dağına eteklerine tırmanıncaya kadar olan bölümü Sovyetler Birliği sınırlarının yakınından geçer. Otobüste başını çevirenler, kolaylıkla sınırın ötesinde çalışan insanları, bacası tüten fabrikaları, yemyeşil ağaçları, dağları, ovaları, akan çayları, asfalt yolları görebilirler. Hele bir de akşam sa karşı tarafın ışıklarını seyret-

meye doyum olmaz, Otobüsünüz Iğdır ovasını aşmış, Karasu-Murat Dağ-
larını başı bulutlarla kaplı ağır dağından ^{ayran} boğazda tırmanıyorsa,
yalnız ışıkları değil kocaman bir kenti de hayranlıkla izleyebilir
sınız.

D. B-Evet. Seyrettiğiniz 1 Milyondan fazla nüfuslu ^{ivandır.} Ermenistan'ın Eri-
~~xmexixixix~~ van, yani Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin baş-
kenti... Sovyetler Birliği'nin ~~Kuruluşunun~~ 60. Kuruluş yıldönümü ne-
deniyle hazırladığımız bu programımızda, Ermenistan Sovyet Sosya-
list Cumhuriyetini anlatırken önce böyle, Türkiye'den çıplak gözle
görülebilecekleri anlatarak başlamak istedik. ~~Nam~~ Çıplak gözler
bile o toprakların Sovyet erki altında nasıl gelişip, güçlendiğini,
güzelleştiğini görmemize yetiyor. Otobüs virajlar dönerek tırmanır-
ken iki ^{ayrı} ışık kümesini sırayla görürsünüz. ^{Ve} ~~birini~~ ^(bu cisimlerden biri) sanırsınız ki ~~nin~~

canı ha çıktı, ha çıkacak. Bu ölü ışıkların yandığı yer Iğdır'dır
~~öte yandaki ısık kümesi~~
~~Karsa giden~~ ise ha bire parıldayan, renk renk ışılan Erivandır.

Bir zamanlar bu iki kent büyüklük bakımından ~~da~~ birbirlerinden
fazla farklı değildi. Ama bugün? Aras ırmağı iki kenti ~~çok~~ ^{bir}
birinden ayırarak ^{irken} iki ayrı devletin sınırlarını ^{da} çiziyor. ~~Yani za-~~
~~manda iki ayrı dünyayı ayırıyor.~~ Aras Irmağının doğusunda ^{bir} Milyon
nüfuslu ^{Modern, bir} bir kent varken, ~~Doğu~~ batısında 56-bini bulan nüfusuyla

Iğdır bulunuyor. Bu ikisini nasıl karşılaştırabilirsiniz ~~mi~~? Aras
bir ırmak, iki kenti değil bamboska iki dünyayı ayırıyor.
0 - 0-) Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Büyük Komşumuz Sovyet
ler Birliğinin yüzölçümü bakımından en küçük Cumhuriyetidir. Top
lam 29 bin 800 kilometre kare kadar. ^{Yani} Ermenistan'a Komşu iki
ilimiz Ağrı ve Kars'ın yüzölçümlerinin toplamından ya biraz faz-
la ya da biraz az..

madan
D. B-Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti kurulurken, kısa bir süre önce
29 Kasım 1920'de Ermenistan'da Sovyet Erkin kuruluğu ilan edil
mişti. 1922'de Tüm Sovyet Cumhuriyetleri birleşip, Sovyet Sosyalist
Cumhuriyetler Birliğini oluşturdıklarında ~~bu~~ bu en küçük topraklı
cumhuriyet, en geri, en kıyıda, en yüksek dağların ^{arısında ve} ~~arısında~~ idi. Yani
Sovyetler Birliğinin o zamanki "Mahrumiyet" bölgelerindendi. ~~Yalnız~~
topraklarının yüzölçümü değil, ^{nitelikleri} ~~bu~~ ~~güvencesi~~ de Cumhuriyeti Kars ve
Ağrı illerimizle karşılaştırmamıza ~~için bizi zorluyor.~~

N- a-Topraklarının çoğu dağlık. Yolu sapa. Ekonomisi gelişmemiş. İklimi
sert. ^{Ermenistan bu nitelikleriyle de bir zamanlar} ~~Bu aşılardan da~~ Kars ve Ağrı'ya benziyor. Ama bugün? Kim, Erme
nistan Sosyalist Cumhuriyetini bizim ^{burjuvazinin geri temsilcisi} ~~(Kars ve Ağrı ile karşılaştı~~
^{bir tutabiliriz} ~~rebilir?~~ Yada böyle bir karşılaştırmayı yapmaya kalkarsanız
^{Bunun} gülmezler de ne yaparlar? Ermenistan Sosyalist Cumhuriyetini
en geri bölgelerimizle değil, en ileri, en gelişmiş bölgelerimizle karşılaştırma olası

hı? varmı ki? diye sormak⁵ gerek.

D-B-Demekki bizim egemen çevrelerin yıllardır yinelediği: "İklimi sert, kışı uzun, yolu yok, dağı çok da/onun için Kars ve Agri iller^{gibi} geri kaldı," sözleri tamamen yalan. Buraları geri bıraktıran kapitalist kalkınma yolunun tutulmasıdır. Ermenistan halkı/Sovyet halklarıyla birlikte aynı yola baş koydu. Sosyalist toplumu kurmaya girdi. Böylece de ~~ışık~~ bugünkü mutlu günlere ulaşabildi. Hiç bir engel, hiç bir zorluk sosyalizmin halka mutluluk getirmesini, bolluk, verimlilik getirmesini engelleyemedi. Engelleyemezdi.

...MÜZİK.

“
⑥- 30 Kasım 1920'de Lenin'in eline ulaşan telgrafta şunlar yazı-
yordu:

NA-"Ermenistan Komünist Partisi'nin bir devrim Komitesi kurdu-
ğunu ve Ermenistanı bir Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti olarak dün-
yaya ilan ettiğini dünya devriminin önderine bildirir.

İmza:Ermenistan Devrim Konseyi Başkanı Kazyan"

“
⑦-Bunun üzerine Lenin 2 Aralık 1920 yılında şu telgrafı kaleme
alıyordu:

N-"Biz sizin kişiliğinizde Emperyalizmin boyunduruğundan kurtul-
muş Emekçi Sovyet Ermenistan'ını selamlarız.

İmza: Lenin."

⑧- Böylecede Bugünkü çağdaş Ermenistan'ın kuruluşunda en önemli
adımın gerçekleştiği duyurulmuştu.Ama her şey 30 Kasım 1920 ile

A-Oktobr Devrimi'nin mimarı,proletaryanın önderi Lenin bu bildiriye ayrı bir önem verdi ve üzerinde^e şu satırları yazma gereği duydu.

D-"Ermenistan Sosyal Demokrat Birliği'nin bildirisini candan selamlıyoruz.Özellikle de onun Ulusal soruna/doğru bir çözüm bulma yolundaki dikkate değer çalışmalarını selamlıyoruz"

A- Ermeni Emekçileri Rus halkının devrimci eylemlerine aktif katıldılar.Çünkü çarlık ortak düşmanlarıydı.Bu savaşta bir çok tanınmış işçi önderi yetiştirdiler.İşte,düşmanlarının/Kafkaslarına Lenin'i diye isimlendirdiği Steptyan Şaumyan...Steptyan Saumyan 16 Aralık 1920'de Lenin'in başkanlığında toplanan Halk Komiserleri Konseyi kararıyla ~~Kax~~ Tüm Kafkasya İşlerinden sorumlu olağanüstü Komiserliğe atandı.Üstün başarılar gösterdi.

Ö-İşte Birçoğunuzun tanıdığı Kamo...Asıl adı Simon Terpetrosyan olan Kamo da bir Ermeniydi.Kamo'nun devrim ordusunda bir sıra neferi olarak başarabildikleri hala dillerden düşmüyor.Yalnız Sovy etler Birliğinde değil,dünyanın dört bir yanındaki devrimciler Kamo'nun savaşımından,inancından,kararlılığından dersler çıkarıyor.

Dr. İşte Bugdan Kanunsyan,İşte Suren Spanderyan,İşte Aleksandır ^{devrimci} Miyasnikyan...Ve daha pek çokları Çarlığa karşı/savaşımın tarihine yazılmışlardır.Sovyet Ermenistanının bugünkü düzeyine,o halkın yiğit evlatlarının özverileriyle,Komünizm davasına olan bağlılıklarıyla ulaşabilmiştir.Taşnak çetelerinin ezilmesinde,İngiliz ve Amerikan Emperyalistlerinin çevirdiği binbir fitnenin üstesinden gelmede bu halk/olanaksız gibi görünenleri başardı.

A-"Sovyet Ermenistanı" Mülteciler ve her şeyinden yoksun bırakılmış dejenere bir toplumu miras aldı.100 bin öksüz çocuğu miras kabuletti.Bu gözyaşı ovalarını gül ve mutluluk ovalarına çevireceğiz"Ö- 1920 Aralığında Ermenistan Sovyet Cumhuriyeti Başbakanı olan Aleksandır Mihasnikyan bunları söylüyordu...Zorluklar yine sınırsızdı.Mutluluğa ulaşmanın yolu yine ürkütücü engellerle doluydu.Ama Mucize gerçekleşti.Çünkü Ermenistan halkı,proletaryası Rus proletaryasıyla kolkolâ yürüyordu.Lenin'in yönettiği Partinin gösterdiği hedeflere ilerliyordu.Tutulmuş bu yol,ülkemizde de tanınan ^{Ünlü} ~~ünli~~ Amerikalı Ermeni yazar Vilyam Saroyan'a Ermenistan'ı gezdikten sonra şunları söyletiyordu.

diğimi söylemem

B--Gördüklerimden övünç duyma~~şım~~ olanaksız olurdu.Her ermeni yüz-

yıllar süren düşünün gerçekleştiğini görebilir. Ermenistan her geçen gün gelişiyor, serpilip boy veriyor. Bunu gözlerinizle görüne içiniz kibir kibir kaynıyor, gururla doluyor."

A- Wilyam Saroyan gibi hümanistlerin içini kibir kibir kaynatan, içini gururla dolduran gelişmeler en başta Rus proletaryasının eşi görülmemiş yardım ve dayanışmasıyla gerçekleşti. Zaten Wilyam Saroyan: B- "Eğer bugün serpilip gelişen bir ülkemiz varsa, ve halkımız bir çatı altında birleşebilmişse bu yalnız ve yalnız Komünizmin ülküleri ve Rus halkı sayesinde olmuştur. Başka ~~hiç~~ bir yönetim altında Ermeniler bütün dünyaya dağılır, varlıklarını uzun süre sürdüremez ve yokolup giderlerdi" A- diye ~~diye~~ konuşarak bu önemli gerçeğin altını bir kez daha çiziyor.

“
6- Tüm zorluklarına karşın Rus proletaryası ~~Ermenistan~~ eşsiz yardımlar yaparken Ermenistan'ı harabelerin, yıkıntıların içinden çıkarmayı amaçlıyordu. Kapitalizmin kasıtlı olarak geri bıraktığı bu bölgeyi geri kalmışlık çemberinin dışına çıkarmak istiyordu. Bu nedenle İvanovo-Vosnosensk işçileri Ermenistan'ın dokuma sanayiini kurdular. Rostov işçileri Süt fabrikası kurmak için gerekli malzemeyi sağladılar. Ukrayna Ermeni halkını açlık canavarından kurtarmak için buğday gibi yaşamsal önemdeki gereksinimleri verdi. Azerbeycan da Cumhuriyetin petrol istemlerini karşıladı. Böylece daha 1928'de Cumhuriyet ekonomisi sağlam temellere oturmuştu. O tarihte bölgeyi gezen Fransız yazar Henri Barbüs: Ermenistan'ı şöyle anlatıyordu:
A/ Eski ızdıraplı yükten kurtulan cumhuriyetin serpilip gelişen bir görüntüsü var. Şunu söyleyeyimki Ermenistan Sovyet erki sayılır.”

sinde kurtuldu." . . . Müzik .

B : Ermenistan Cumhuriyeti/ⁿⁱⁿ ~~Tüm Sovyet~~ yüzölçümü bakımından ^{Sovyet} Sovyetler Birliği'nin en küçük Cumhuriyeti olduğunu daha önce de belirtmiş-
tik. Tüm Ermenistan Sovyetler Birliği yüzölçümünün binde 13'ünü zor
Buna karşın
buluyor. Bir çok sanayi ürünü üretiminin ise % 5 ile 35 arasında de-
ğişen bölümünü gerçekleştiriyor. Sovyet Erki kurulduktan buyana bu
küçük cumhuriyette 600'den fazla sanayi işletmesi kuruldu. Son yıl-
larda, özellikle Kimya, Elektronik, Elektrik, maden çıkarımı ve makina
yapan makina fabrikalarının yapımına daha da ağırlık kazandırıldı.
Cumhuriyetin topraklarında, Zengezur yöresinde üretilen bakır ma-
deni yine cumhuriyette modern yöntemlerle işleniyor. Bugün Ermenis-
tan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin 200 işletmesi 90 ülkeye dış-

satım gerçekleştiriyor.İngiltere pazarlarında Ermenistan'da üretilmiş su pompaları,Federal Almanya,Belçika gibi ülkelerin pazarlarında da yine Ermenistan'da üretilmiş kimyasal ürünlere rastlayabilirsiniz.

A:Eskilerde Ermeni halkı yollardan korkardı.Çünkü yollar Ermenistan'a düşmanları ulaştırıyordu.Bunun içinde bu topraklarda Sovyet Erki kurulduğunda varolan yollar keçi patikalarından farksızdı.Bugün küçük cumhuriyette 9 bin kilometre uzunluğunda bir demiryolu ağı her yanı sarmış durumda.500 hatta çalışan otobüsler hiç bir engelle karşılaşmadan,her köşeye her yıl milyonlarca yolcu taşıyor.Artık bu yollara korkuyla bakan ~~bir tek gözle~~,yeni yeni yollar açan yoldüzerleri ~~çok~~ ~~çok~~ endişe dolu gözlerle izleyene rastlayan olmaz.

6-Yola,işe kavuşan Ermenistan halkı çağdaş bilimin öteki nimetlerine de ulaştı.Elektriği olmayan köy çoktaaan tarihe karıştı.Taaa 3500 metre yüksekliğindeki dağ köylerinde,yaylalarda bile pırıl pırıl yanan ışıklar görünür.Köylüsü,çiftçisi,bağcısı her zaman elektriğin her türlü nimetinden yararlanabiliyor.

D:Bu olanaklar sayesinde tarımda da büyük gelişmeler kaydedildi.Yüzyıllardır bu topraklarda tarım yapılmasına karşın Sovyet erkinin kurulmasından bu yana tarım alanlarının genişliği % 50 artırıldı.Kurulan büyük sulama kanallarıyla cumhuriyette kuraklık canavarı kesinlikle aldedildi.1 Hektar alanda sovhozcu ve kolhozcular 20 ile 25 ton arasında değişen domates elde edebiliyor.Öteki sebzelerin yanı sıra üzüm,karpuz,kavun gibi meyveler cumhuriyette en fazla ye-

tiştirilen ürünlerdir. Buna karşılık tütünçülük de önemli ölçüde yaygındır. Ve Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde yetiştirilen tütün, tüm Sovyetler Birliğinde yetiştirilen tütünün % 10'unu buluyor.

A/ : 60 yıl içinde Ermenistan tarihindeki gelişmelerle karşılaştığımızı hatırlatıyor. Sovyet Ermenistanında halk bugün ulaştığı düzeyle yetinmiyor. Onlar çok daha ilerilere, çok daha mutlu günlere varmak istiyorlar. Yalnız kendilerini de değil, tüm dünya halklarını düşünüyor, onlar içinde yaratıyorlar. Gelecek haftaki programımızda bu halkın yaşamına başka yönlerden bakmak için şimdilik sizden ayrılıyoruz. Ama halkımızın başarı ve mutluluk dileklerini Büyük Komşumuzun küçük Cumhuriyeti halkına iletmeyi unutmuyoruz.